

Волинський національний університет
імені Лесі Українки

ВВІЧЛИВІСТЬ

HUMANITAS

Випуск 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Чернета Світлана Юріївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна (головний редактор);

Белкіна-Ковальчук Олена Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна;

Колосок Андрій Мирославович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна;

Лях Тетяна Леонідівна, кандидат педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна;

Петрочко Жанна Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Факультет психології, спеціальної освіти та соціальної роботи, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна;

Петрук Вікторія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна;

Слозанська Ганна Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна;

Степаненко Вікторія Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна;

Ева Огородзька-Мазур, доктор хабілітований, професор, Сілезький університет у Катовіце, Польща;

Альдона Вікторська-Свенцька, доктор наук, професор, Факультет соціальних наук, Інститут політології, Вроцлавський університет, Польща;

Журнал ухвалено до друку Вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ПРОТОКОЛ № 7 від 26 травня 2026 року

Науковий журнал «Ввічливість. Humanitas»
zareєстровано в Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення
(Рішення №1834 від 21.12.2023 р. Ідентифікатор медіа R30-02332).

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Волинський національний університет імені Лесі Українки
(просп. Волі, буд. 13, м. Луцьк Волинської обл., 43025, post@vnu.edu.ua, тел. (0332) 720123).

Періодичність: 6 разів на рік.

«Ввічливість. Humanitas» включено до Переліку наукових фахових видань України категорії Б
(спеціальності I10 – Соціальна робота та консультування; I11 – Дитячі та молодіжні служби;
D4 – Публічне управління та адміністрування)
відповідно до Наказу МОН України від 29.06.2021 № 735 (додаток 4).

Офіційний сайт видання: www.journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas

Мови видання: українська, англійська, німецька, польська, іспанська, французька, болгарська.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 2786-4715 (Print)
ISSN 2786-4723 (Online)

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2026

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Дмитро АФАНАСЬЄВ, Дмитро ЗВЕРЄВ, Олексій ЗВЕРЄВ ЕВОЛЮЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ: ІСТОРИКО-КЕЙСОВИЙ АНАЛІЗ.....	3
Олександр БІЛОУС РАННЄ ВИЯВЛЕННЯ РИЗИКІВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В СІМ'ЯХ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ: ІНСТРУМЕНТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	12
Наталія ГЕВЧУК, Олена ДАНИЛЮК, Жанна МЕЛЬНИК, Людмила МЕЛЬНИК ОЦІНКА ПРОГРАМИ ПО ВИЗНАЧЕННЮ ПОТРЕБ ОСІБ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ (НА ПРИКЛАДІ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ).....	21
Ірина ГЕРАСИМОВА ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	29
Оксана ГНАТЧУК МОТИВАЦІЙНЕ ІНТЕРВ'ЮВАННЯ ЯК МЕТОДИЧНА ОСНОВА МОТИВАЦІЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	38
Руслан ГОРЧИНСЬКИЙ, Віктор ЛЯХ РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОФІЛАКТИЦІ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДІТЕЙ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВРАЗЛИВОСТІ, ЗУМОВЛЕНОЇ ВНУТРІШНІМ ПЕРЕМІЩЕННЯМ СІМЕЙ.....	46
Віктор ЗОЛОТАРЕНКО ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ.....	56
Вікторія ІСАЧЕНКО, Ірина КАРПИЧ ПРОЄКТНА ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ТА РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ.....	65
Андрій КАМБУР ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У МІСЬКІЙ ГРОМАДІ.....	72
Надія КОРПАЧ, Катерина ГОРБАЧОВА ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЗДОРОВ'Я НА РОБОЧОМУ МІСЦІ.....	79
Оксана КРАВЧЕНКО, Алла ВОЙТОВСЬКА ПЕРЕГЛЯД ТА РОЗШИРЕННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ У ДОСЛІДЖЕННЯХ КАНІСТЕРАПІЇ (ПСИХОЛОГІЯ, СОЦІАЛЬНА РОБОТА, ІНКЛЮЗІЯ, ПЕДАГОГІКА, МЕДИЦИНА, КІНОЛОГІЯ, ВЕТЕРИНАРІЯ ЯК ГАЛУЗІ НАУКОВОГО ЗНАННЯ).....	86
Катерина КУЛАВА ВІД КРИЗОВОГО ВТРУЧАННЯ ДО ДОВГОТРИВАЛОГО СУПРОВОДУ: ЕВОЛЮЦІЯ КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ПРАКТИКИ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	92
Вікторія ЛОГВИНЕНКО, Віта ГРИЦАНЮК, Остап БІЛЕЦЬКИЙ, Анна ІВАНІВ ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛІ БАТЬКІВСТВА В УКРАЇНІ: РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЧОЛОВІКАМИ.....	100
Ірина МАРЧЕНКО, Олена ЧУБАР ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ.....	108
Оксана МІХЕСВА РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ У НАДАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ.....	117

УДК 364:305-055.1

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.2.13>

Вікторія ЛОГВИНЕНКО

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, Україна, 79007

ORCID: 0000-0001-9273-1983

Scopus ID: 58562932600

Віта ГРИЦАНЮК

кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, Україна, 79007

ORCID: 0000-0001-7066-0600

Scopus ID: 59152377900

Остан БІЛЕЦЬКИЙ

старший викладач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, Україна, 79007

ORCID: 0009-0001-9944-6541

Анна ІВАНІВ

викладач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, Україна, 79007

ORCID: 0009-0004-1049-7660

Бібліографічний опис статті: Логвиненко, В., Грицанюк, В., Білецький, О., Іванів, А. (2026). Трансформація моделі батьківства в Україні: роль міжнародних організацій у розвитку гендерно чутливої соціальної роботи з чоловіками. *Ввічливість. Humanitas*, 2, 100–107, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.2.13>

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛІ БАТЬКІВСТВА В УКРАЇНІ: РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЧОЛОВІКАМИ

Трансформація батьківства в Україні постає як складний соціокультурний процес, зумовлений війною, змінами гендерних норм та активною участю міжнародних організацій. Традиційно українська соціальна робота маргіналізувала чоловіків, розглядаючи їх переважно як економічних «годувальників» або потенційних «кривдників», що обмежувало їхнє визнання як клієнтів, які потребують підтримки. Водночас інтеграція гендерно чутливих підходів поступово долає ці стереотипи, наголошуючи на ролі чоловіків у догляді за дітьми, емоційній взаємодії та відповідальному батьківстві. У статті розглянуто внесок міжнародних організацій – Фонду ООН у галузі народонаселення (UNFPA), Програми розвитку ООН (UNDP), Дитячого фонду ООН (UNICEF) та Ради Європи – у розвиток гендерно чутливої соціальної роботи з чоловіками в Україні. Їхні ініціативи виходять за межі фінансової підтримки, охоплюючи законодавчу адвокацію, комунікаційно-просвітницькі кампанії та практичні інтервенції. Приклади, такі як мережа просторів «TatoHub», довготривала кампанія UNFPA «Щастя у 4 руки», програми реінтеграції ветеранів від UNDP, просування позитивного батьківства UNICEF та корекційні програми Ради Європи, демонструють адаптацію глобальних стандартів до українського контексту. Ці зусилля сприяють формуванню нових моделей батьківства, що змінюють образ «батька вихідного дня» на щоденну залученість до догляду та сімейного життя. Результати дослідження підтверджують, що міжнародні організації виступають агентами змін, просуваючи егалітарні сімейні відносини та зміцнюючи соціальну стійкість. Перспективи

© В. Логвиненко, В. Грицанюк, О. Білецький, А. Іванів, 2026

 Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

подальших досліджень полягають у вивченні ефективності гендерно чутливої соціальної роботи з чоловіками, особливо у процесі реінтеграції ветеранів, підтримки внутрішньо переміщених осіб та довгострокового впливу програм відповідального батьківства на згуртованість громад і соціальну справедливість.

Ключові слова: трансформація батьківства, маскулінність, гендерно чутлива соціальна робота, відповідальне батьківство, міжнародні організації.

Viktoriia LOHVYENKO

PhD in Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Work, Management and Social Sciences, Lviv State University of Life Safety, 35 Kleparivska St., Lviv, Ukraine, 79007

ORCID: 0000-0001-9273-1983

Scopus ID: 58562932600

Vita HRYTSANIUK

PhD in Political Science, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Work, Management and Social Sciences, Lviv State University of Life Safety, 35 Kleparivska str., Lviv, Ukraine, 79007

ORCID: 0000-0001-7066-0600

Scopus ID: 59152377900

Ostap BILETSKYI

Senior Lecture of the Department of Social Work, Management and Social Sciences, Lviv State University of Life Safety, 35 Kleparivska str., Lviv, Ukraine, 79007

ORCID: 0009-0001-9944-6541

Anna IVANIV

Lecturer of the Department of Social Work, Management and Social Sciences, Lviv State University of Life Safety, 35 Kleparivska St., Lviv, Ukraine, 79007

ORCID: 0009-0004-1049-7660

To cite this article: Lohvynenko, V., Hrytsaniuk V., Biletskyi, O., Ivaniv, A. (2026). Transformatsiia modeli batkivstva v Ukraini: rol mizhnarodnykh orhanizatsii u rozvytku henderno chutlyvoi sotsialnoi roboty z cholovikamy [Transformation of fatherhood models in Ukraine: the role of international organizations in developing gender-sensitive social work with men]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 2, 100–107, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.2.13>

TRANSFORMATION OF FATHERHOOD MODELS IN UKRAINE: THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN DEVELOPING GENDER-SENSITIVE SOCIAL WORK WITH MEN

The transformation of fatherhood in Ukraine represents a complex socio-cultural process shaped by the interplay of war, shifting gender norms, and the active involvement of international organizations. Traditionally, Ukrainian social work has marginalized men, perceiving them primarily as economic providers or potential perpetrators, which limited their recognition as clients in need of support. However, the integration of gender-sensitive approaches has begun to challenge these stereotypes, emphasizing men's roles in caregiving, emotional engagement, and responsible parenthood. This article examines the contribution of international organizations – UNFPA, UNDP, UNICEF, and the Council of Europe – in advancing gender-sensitive social work with men in Ukraine. Their initiatives extend beyond financial assistance, encompassing legislative advocacy, communication campaigns, and practical interventions. Case studies such as the «TatoHub» network, UNFPA's long-term campaign «Shchastya u 4 ruky» («Happiness in Four Hands»), UNDP's veteran reintegration programs, UNICEF's promotion of positive parenting, and the Council of Europe's perpetrator correctional programs illustrate how global standards are adapted to local contexts. These efforts collectively foster new models of fatherhood, moving from the figure of the «weekend dad» toward daily involvement in childcare and family life. The findings highlight that international organizations act as agents of change, promoting egalitarian family relations and strengthening social resilience. Future research should focus on evaluating the effectiveness of gender-sensitive social work with men, particularly in the reintegration of veterans, support for internally displaced persons, and the long-term impact of responsible fatherhood initiatives on community cohesion and social justice.

Keywords: fatherhood transformation, masculinity, gender-sensitive social work, responsible parenthood, international organizations.

Актуальність проблеми. Українському суспільству, на сучасному етапі його розвитку, характерний докорінний перегляд гендерних конструктів, що тривалий час визначали структуру сімейних відносин та зміст соціальної політики. Традиційна патріархальна модель маскуліності, яка зводила роль батька переважно до економічного забезпечення родини, поступово витісняється концепцією «активного та відповідального батьківства». Ця трансформація є не лише вимогою часу, а й критичною умовою забезпечення соціальної справедливості та благополуччя дитини. Проте в практиці вітчизняної соціальної роботи чоловіки тривалий час залишалися маргіналізованою та фактично «невидимою» категорією клієнтів. Як зазначають О. Гончаренко та І. Іонова, соціальна робота в Україні нерідко спирається на гендерні стереотипи, що призводить до недооцінювання батьківської ролі чоловіків та їх фактичного виключення з числа потенційних об'єктів соціальних служб (Гончаренко & Іонова, 2023, с. 34–35). Більшість соціальних послуг традиційно орієнтовані на матерів та дітей, що створює певний гендерний дисбаланс та обмежує залученість батьків до виховного процесу.

В умовах війни за Незалежність України ця проблема набула особливої гостроти: криза ідентичності, досвід бойових дій та вимушена розлука з сім'ями вимагають від системи соціального захисту нових, гендерно чутливих підходів, адаптованих саме до потреб чоловіків. Важливим чинником трансформації підходів до батьківства в Україні стала діяльність міжнародних організацій, зокрема Фонду ООН у галузі народонаселення (UNFPA), структури «ООН Жінки» (UN Women), Програми розвитку ООН (ПРООН/UNDP) та інших. Завдяки їхній експертній та фінансовій підтримці у вітчизняний дискурс було інтегровано інструменти гендерного мейнстрімінгу, що дозволяють розглядати чоловіка не лише крізь призму ризиків чи ресурсності, а як клієнта соціальної роботи, котрий потребує підтримки, навчання та простору для самореалізації у сфері батьківства. Показовим прикладом такої синергії міжнародних стандартів і локальних практик стала мережа «ТатоHub», яка засвідчила ефективність поєднання глобальних підходів із національними соціаль-

ними ініціативами. Це створює підґрунтя для подальшого аналізу трансформації моделі батьківства та визначення ролі міжнародних організацій у розвитку гендерно чутливої соціальної роботи з чоловіками в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові публікації свідчать про поступове розширення дискурсу щодо батьківства та залученості чоловіків у виховання дітей. Е. Беністер та Б. Керрейн показують, як політика спільної батьківської відпустки у Великій Британії створює нові умови для поєднання роботи та догляду за дітьми (Banister & Kerrane, 2022). Й. Лі аналізує досвід південнокорейських батьків, що беруть відпустку, підкреслюючи роль цифрових медіа у формуванні нових моделей батьківства (Lee, 2023). Х.-І. Мартінес-Пастор, Т. Хурадо-Герреро, І. Фернандес-Лозано та К. Кастельянос-Серрано демонструють тенденцію до формування сімей, де батьки стають рівноправними учасниками догляду (Martínez-Pastor, Jurado-Guerrero, Fernández-Lozano & Castellanos-Serrano, 2022). П. Ходкінсон та Р. Брукс наголошують, що чоловіки перебувають на перехресті традиційних і нових гендерних очікувань, що створює як можливості, так і виклики для соціальної роботи (Hodkinson & Brooks, 2022). М. Валентова, Р. Маас та А. Кословські звертають увагу на бар'єри у використанні відпусток по догляду за дитиною з боку роботодавців (Valentova, Maas & Koslowski, 2025), тоді як К. Шейблінг та Дж. Сандерленд досліджують трансформацію гендерної ідентичності батьків, показуючи суперечність між розширенням і обмеженням їхніх ролей (Scheibling & Sunderland, 2025). У глобальному контексті Й. Хан, Д. Пеллет'є, Дж. Кім та Дж. Ходдінотт демонструють, як залучення батьків до програм харчування дітей змінює внутрішньосімейну гендерну динаміку (Han, Pelletier, Kim & Hoddinott, 2025). А. Томсон у ретроспективному аналізі австралійських сімей підкреслює роль культурних та інституційних чинників у формуванні моделей батьківства (Thomson, 2021).

В українському науковому полі ця проблематика лише починає активно розроблятися. М. Волошенко аналізує гендерні відмінності у питанні батьківства, наголошуючи на соціальній природі гендерних ролей та

критикуючи їхню біологічну детермінацію (Волошенко, 2022). О. Гончаренко та І. Іонова розглядають чоловіків як об'єкт соціальної роботи, підкреслюючи необхідність гендерно чутливого підходу у практиці соціальних служб (Гончаренко & Іонова, 2023). В. Грицанюк, Е. Костишин та В. Логвиненко досліджують аспекти формування гендерної компетентності майбутніх соціальних працівників, наголошуючи, що гендерна рівність не є виключно «жіночою проблемою», а стосується і чоловіків. Вони підкреслюють, що саме компетентність у питаннях гендерних відносин дозволяє соціальним працівникам ефективно працювати з різними категоріями клієнтів, включно з чоловіками, долати гендерні стереотипи та сприяти становленню егалітарних сімейних відносин (Грицанюк, Костишин & Логвиненко, 2021). А. Ярошенко та Т. Семигіна у монографії «Гендерна компетентність у соціальній роботі: як інвестувати феміністичні погляди у гендерно трансформаційну практику» пропонують концептуальні рамки для впровадження гендерно перетворювальної практики, які можуть бути застосовані й до роботи з чоловіками та батьками (Ярошенко & Семигіна, 2022).

Таким чином, сучасні дослідження підтверджують комплексність еволюції батьківства: від політичних рішень і культурних контекстів до індивідуальних практик та гендерної ідентичності. Це створює підґрунтя для дослідження українського досвіду та визначення ролі міжнародних організацій у розвитку гендерно чутливої соціальної роботи з чоловіками.

Мета дослідження – проаналізувати трансформацію моделей батьківства в Україні та визначити роль міжнародних організацій у розвитку гендерно чутливої соціальної роботи з чоловіками, зокрема через впровадження інноваційних практик, програм і комунікаційних кампаній, що сприяють формуванню відповідального батьківства та соціальної стійкості українських родин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розробка ефективних моделей соціальної роботи з чоловіками в Україні потребує розуміння соціально-культурної ситуації, яка характеризується еволюцією гендерних поглядів з однієї сторони, а з іншої – інерцією побутових практик. Покажемо у цьому аспекті

є комплексний звіт UNFPA про сучасне розуміння маскулінності: «Masculinity Today: Men's Attitudes to Gender Stereotypes and Violence Against Women». Відповідно до його результатів в українських домогосподарствах усе ще жорстко зберігається гендерний розподіл побутових обов'язків. Переважно жінки виконують більшість щоденних домашніх рутин – прання, приготування їжі, миття посуду та прибирання. Обов'язки, пов'язані з купівлею необхідних речей та доглядом за членами сім'ї, які потребують сторонньої допомоги (особи похилого віку чи з інвалідністю), у майже половині сімей розподіляються між партнерами. Поточний ремонт в оселі був єдиним видом побутових справ, який близько 90% респондентів трактували як виключно чоловічий обов'язок (United Nations Population Fund, 2018, с. 58-59). Наведені показники підтверджують, що попри офіційний курс на рівність, на мікрорівні домогосподарств зберігається модель «допоміжної» ролі чоловіка, а не повноцінного партнерства.

Особливий інтерес, в межах нашої наукової розвідки, становлять дані щодо безпосереднього догляду за дітьми. Дослідження виявляє феномен «вибіркової залученості»: чоловіки частіше обирають дозвіллі форми взаємодії, тоді як базова опіка залишається на жінці. Наприклад, понад 70% представників чоловічого батьківства вказують, що граються з дітьми або гуляють на вулиці, проте лише 30% залучені до таких щоденних рутинних справ, як зміна підгузків або одягання дитини. Більше того, лише 1 з 5 чоловіків (21%) залишаються вдома з хворою дитиною (United Nations Population Fund, 2018, с. 50). Цей «розрив у турботі» обґрунтовує необхідність втручання міжнародних організацій, які через свої проекти намагаються змінити саму філософію батьківства від «батька вихідного дня» до «батька, який здійснює щоденний догляд».

Розгляд діяльності міжнародних організацій в Україні свідчить про їхню участь не лише як не лише донорів, а й як агентів змін, які формують нову архітектуру соціальної роботи з чоловіками. За підтримки світового співтовариства такі агенції як Фонд ООН у галузі народонаселення та ООН Жінки ініціювали перехід від декларативної підтримки гендерної рівності до впровадження конкретних меха-

нізмів трансформації батьківства. Важливим етапом цієї діяльності стала системна адвокація та експертний супровід законодавчих змін, результатом яких стало ухвалення у 2021 році Закону України № 1401-IX щодо забезпечення рівних можливостей матері та батька у догляді за дитиною.

Окрім нормативно-правового поля, міжнародні структури зосереджують зусилля на деконструкції традиційних патріархальних стереотипів через масштабні комунікаційні стратегії та розвиток мережових соціальних проєктів. В цьому контексті доречно звернути увагу на довготривалу інформаційно-просвітницьку кампанію «Щастя у 4 руки», започатковану UNFPA у співпраці з Міністерством соціальної політики ще у 2015 році. Її метою було змінити суспільні уявлення про гендерні ролі в сім'ї, сприяти рівномірному розподілу домашніх обов'язків та турботи про дітей. Кампанія реалізовувалася через освітні відео, соціальні ролики, інтерактивні інструменти та залучення відомих особистостей, які формували нову культуру відповідального батьківства. У різні роки вона мала різні акценти: від гасел «Разом удвічі легше!» (2015–2016), «Я піклуюся про своїх дітей так само як моя дружина» (2017–2018) до проєктів «#СуперТАТОможе» (2019–2020) та «#татоДІЄ» (2021–2023) (Логвиненко & Великий, 2026).

Практична імплементація стратегій гендерно чутливої соціальної роботи з чоловіками в Україні найбільш виразно представлена через діяльність мережі «TatoHub». Ці простори, створені за ініціативи UNFPA у партнерстві з місцевими громадами та неурядовим сектором, пропонують альтернативний сценарій маскулінності, заснований на емоційному інтелекті, залученості до виховання та ненасильницькій комунікації. Відповідно до річного звіту організації у 2024 році мережа охопила 13 міст України, включно з новими хабами у Чернівцях, Дніпрі та Миколаєві, і залучила понад 20 тисяч осіб. Серед них – понад 4200 жінок, 2900 чоловіків та 1900 дітей, які отримали психологічну підтримку, навички саморегуляції та турботи про власне здоров'я. Окремо 308 чоловіків, серед яких внутрішньо переміщені особи, ветерани війни та батьки з інвалідністю, пройшли навчальні модулі «Tato School», що

охоплювали ненасильницьку комунікацію та сучасні практики виховання. Крім того, у відповідь на зростання кількості ветеранів, «TatoHub» започаткували спеціальні курси з адаптації до цивільного життя, відновлення сімейних стосунків та профілактики домашнього насильства. Через майстер-класи та освітньо-розважальні заходи понад 4200 осіб, що мають статус батька отримали знання про гендерні стереотипи, партнерські відносини, дитячу психологію, сексуальну освіту та психічне благополуччя дітей. Важливим кроком стало й партнерство з ініціативою Першої леді «Як ти?», що посилює компонент психічного здоров'я у діяльності хабів (United Nations Population Fund, 2024). Важливою особливістю цього кейсу, є те, що він пропонує комплексну соціальну технологію залучення чоловіків до відповідального батьківства, а також залучення соціальних працівників та психологів, які пройшли спеціалізоване навчання за міжнародними стандартами, що дозволяє працювати з чоловіками не з позиції критики, а через підтримку їхньої батьківської компетентності.

Поза межами діяльності UNFPA, вагомий внесок у трансформацію гендерних ролей та підтримку чоловіків у соціальній сфері здійснює Програма розвитку ООН, яка у період 2022–2026 років змістила акцент на зміцнення соціальної згуртованості та стійкості громад через інклюзивне відновлення. Проєкти ПРООН активно працюють із групами самодопомоги та ветеранськими хабами, де соціальна робота спрямована на деконструкцію деструктивних моделей маскулінності, які часто стають бар'єром для успішної реінтеграції учасників бойових дій у цивільне та сімейне життя. Замість традиційних лекцій, міжнародні експерти ПРООН пропонують методики фасилітованого діалогу та психосоціальної підтримки за принципом «рівний-рівному», що дозволяє чоловікам безпечно обговорювати виклики батьківства та емоційної вразливості в умовах війни (United Nations Development Programme, 2026).

Важливим вектором соціальної роботи, який підтримується Радою Європи, є розвиток системи корекційних програм для осіб, які вчинили домашнє насильство. В межах імплементації положень Стамбульської конвенції, Рада Європи надає методичну допо-

могу Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України для підготовки фахівців, здатних працювати з чоловіками-кривдниками. Ця робота ґрунтується на міжнародних стандартах, які розглядають насильство не як неконтрольований гнів, а як систему контролю та домінування. Соціальні послуги такого типу спрямовані на те, щоб допомогти чоловікам усвідомити відповідальність за свої вчинки та навчитися ненасильницьких способів вирішення конфліктів у родині, що є критичним для забезпечення соціальної справедливості та безпеки жінок і дітей (Council of Europe Office in Ukraine, 2026)

Окрему роль відіграє Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ/UNICEF), який просуває підхід «позитивного батьківства» як складову національної системи охорони здоров'я та соціального захисту. Діяльність організації спрямована на системне залучення татів до догляду за дитиною з моменту її народження. Це реалізується через навчання патронажних медичних сестер та соціальних працівників громад, які передають батькам знання про важливість участі у медичних оглядах, вакцинації та ранньому розвитку дитини. Окреслена стратегія руйнує стереотип про те, що догляд за немовлям є суто жіночою прерогативою.

ЮНІСЕФ також активно поширює цифрові інструменти – мобільні додатки та інтерактивні матеріали для батьків, що містять спеціальний контент для чоловіків, допомагаючи їм впоратися зі стресом батьківства та формувати емоційний зв'язок із дітьми. Важливим доповненням є глобальний ресурсний пакет «Gender-Transformative Parenting», який пропонує навчальні модулі для соціальних працівників та освітян. Він допомагає змінювати традиційні уявлення про ролі матері й батька, підкреслюючи необхідність рівної участі чоловіків у догляді за дітьми, побутових справах та емоційній підтримці. В Україні цей підхід знайшов практичну адаптацію у кампанії «Батьківство без стереотипів», що популяризує партнерські моделі виховання та заохочує чоловіків брати активну участь у житті дітей (United

Nations International Children's Emergency Fund, 2026). У такий спосіб ЮНІСЕФ не лише працює з окремими сім'ями, а й формує системні зміни у культурі виховання, сприяючи розвитку рівноправного батьківства як важливої складової соціальної стійкості.

Ці різнопланові ініціативи демонструють, що соціальна робота з чоловіками в Україні, за підтримки міжнародних партнерів, вийшла далеко за межі окремих клубів, перетворившись на комплексний процес реформування соціальних інституцій, законодавства та повсякденних практик, що забезпечує довгострокову стійкість українських родин.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Трансформація моделей батьківства в Україні є складним процесом, що відбувається під впливом соціально-ціннісних змін, війни та активної участі міжнародних організацій. У сучасній практиці соціальної роботи дедалі більше утверджуються гендерно чутливі підходи, спрямовані на подолання стереотипного уявлення про чоловіка виключно як «годувальника» чи «кривдника» та на визнання його ролі у вихованні й догляді за дітьми. Ініціативи UNFPA, UNDP, UNICEF та Ради Європи підтверджують, що міжнародні організації активно долучаються до реформування соціальної роботи, поєднуючи підтримку законодавчих змін із реалізацією комунікаційних стратегій та практичних програм.

Подальші наукові розвідки мажуть бути зосереджені на аналізі ефективності гендерно чутливої соціальної роботи з чоловіками, особливо у контексті реінтеграції ветеранів війни, підтримки внутрішньо переміщених осіб та розвитку партнерських моделей виховання. Важливим є також дослідження довгострокових наслідків участі чоловіків у програмах відповідального батьківства для соціальної згуртованості та стійкості громад, а порівняння українського досвіду з міжнародними практиками дозволить виробити нові інструменти соціальної роботи, спрямовані на подолання гендерних стереотипів і забезпечення соціальної справедливості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волошенко М. Гендерні відмінності в питанні батьківства. Наука і освіта. 2022. Вип. 4. С. 29–33. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-4-6>

2. Гончаренко О. В., Іонова І. М. Чоловіки як об'єкт соціальної роботи: гендерний підхід. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2023. Вип. 94. С. 33–37. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.94.07>
3. Грицанюк В., Костишин Е., Логвиненко В. Деякі аспекти формування гендерної компетентності майбутніх фахівців соціальної роботи. Ввічливість. Humanitas. 2021. Вип. 5. С. 11–18. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.2>
4. Логвиненко В. М., Великий Р.Г. Психосоціальна підтримка сімей як складова гуманітарних програм Фонду народонаселення ООН в Україні. Перспективи та інновації науки: журнал. 2026. № 3(61). С. 3576–3587. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-3\(61\)-3576-3587](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-3(61)-3576-3587)
5. Ярошенко А., Семигіна Т. Гендерна компетентність у соціальній роботі: як інвестувати феміністичні погляди у гендерно трансформаційну практику: монографія. Даллас, США: Primedia e-Launch LLC, 2022. 215 с. DOI: <https://doi.org/10.36074/gkusryaifpugtp-monograph.2022>
6. Banister E., Kerrane B. Glimpses of change? UK fathers navigating work and care within the context of Shared Parental Leave. *Gender, Work & Organization*. 2022. Vol. 31, No. 4. P. 1214–1229. DOI: <https://doi.org/10.1111/gwao.12813>
7. Council of Europe Office in Ukraine. URL: <https://www.coe.int/en/web/kyiv/home> (дата звернення: 11.04.2026).
8. Han Y., Pelletier D., Kim J., Hoddinott J. Engaging fathers in child nutrition: Exploring intra-household gender dynamics in nutrition interventions in Ethiopia. *Maternal & Child Nutrition*. 2025. Vol. 22, No. 1. e70088. DOI: <https://doi.org/10.1111/mcn.70088>
9. Hodkinson P., Brooks R. Caregiving fathers and the negotiation of crossroads: Journeys of continuity and change. *The British Journal of Sociology*. 2022. Vol. 74, No. 1. P. 35–49. DOI: <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12980>
10. Lee Y. Online media experiences of caregiving fathers: A study of leave-taking fathers in South Korea. *Family Relations*. 2023. Vol. 72, No. 2. P. 426–442. DOI: <https://doi.org/10.1111/fare.12817>
11. Martínez-Pastor J.-I., Jurado-Guerrero T., Fernández-Lozano I., Castellanos-Serrano C. Caring fathers in Europe: Toward universal caregiver families? *Gender, Work & Organization*. 2022. Vol. 31, No. 5. P. 1616–1638. DOI: <https://doi.org/10.1111/gwao.12948>
12. Scheibling C., Sunderland J. Compromising fatherhood: Expansion versus constriction in fathers' gender identities and role performances. *Journal of Marriage and Family*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1111/jomf.70051>
13. Thomson A. Gender culture or gender system? Family gender arrangements and stay-at-home fathers in late-twentieth-century Australia. *Gender & History*. 2021. Vol. 34, No. 2. P. 534–553. DOI: <https://doi.org/10.1111/1468-0424.12563>
14. United Nations Development Programme (UNDP) Ukraine. URL: <https://www.undp.org/ukraine> (дата звернення: 11.04.2026).
15. United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF). URL: <https://www.unicef.org> (дата звернення: 11.04.2026).
16. United Nations Population Fund. Masculinity today: Men's attitudes to gender stereotypes and violence against women. UNFPA Ukraine. 2018. 115 p. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Masculinity%20Today%20Men%27s_Report.pdf (дата звернення: 11.04.2026).
17. United Nations Population Fund (UNFPA) Ukraine. Annual report 2024. UNFPA Ukraine, 2024. URL: <https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/2025-11/Annual%20Report%202024.pdf> (дата звернення: 11.04.2026).
18. Valentova M., Maas R., Koslowski A. Parental leave challenges from the perspective of employers: Understanding sectors with low take-up by fathers. *Gender, Work & Organization*. 2025. Vol. 32, No. 5. P. 1966–1981. DOI: <https://doi.org/10.1111/gwao.13259>

REFERENCES:

1. Voloshenko, M. (2022). Henderni vidminnosti v pytanni batkivstva [Gender differences in parenting]. *Nauka i osvita*, (4), 29–33. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-4-6> [in Ukrainian]
2. Honcharenko, O.V., & Ionova, I.M. (2023). Choloviky yak obiekty sotsialnoi roboty: hendernyi pidkhid [Men as object of social work: gender approach]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. Serii 5: Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy*, (94), 33–37. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.94.07> [in Ukrainian]
3. Hrytsaniuk, V., Kostyshyn, E., & Lohvynenko, V. (2021). Deiaki aspekty formuvannya hendernoї kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv sotsialnoi roboty [Some aspects of forming gender competence among future specialists of the social work]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 5, 11–18. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.2> [in Ukrainian]
4. Lohvynenko, V.M., & Velykyi, R.H. (2026). Psykhosotsialna pidtrymka simei yak skladova humanitarnykh program Fondu narodonaselennia OON v Ukraini [Psychosocial support for families as a component of humanitarian

programs of the United Nations Population Fund in Ukraine]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky: zhurnal*, (3[61]), 3576–3587. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-3\(61\)-3576-3587](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-3(61)-3576-3587) [in Ukrainian]

5. Yaroshenko, A., & Semyhina, T. (2022). *Genderna kompetentnist u sotsialnii roboti: yak investuvaty feministychni pohliady u genderno transformatsiinu praktyku: monohrafiia* [Gender competence in social work: how to invest feminist views in gender-transformative practice: monograph]. Dallas, USA: Primedia e-Launch LLC. 215 p. <https://doi.org/10.36074/gkusryaifpugtp-monograph.2022> [in Ukrainian]

6. Banister, E., & Kerrane, B. (2022). Glimpses of change? UK fathers navigating work and care within the context of Shared Parental Leave. *Gender, Work & Organization*, 31(4), 1214–1229. <https://doi.org/10.1111/gwao.12813>

7. Council of Europe Office in Ukraine. (n.d.). <https://www.coe.int/en/web/kyiv/home>

8. Han, Y., Pelletier, D., Kim, J., & Hoddinott, J. (2025). Engaging fathers in child nutrition: Exploring intra-household gender dynamics in nutrition interventions in Ethiopia. *Maternal & Child Nutrition*, 22(1), e70088. <https://doi.org/10.1111/mcn.70088>

9. Hodkinson, P., & Brooks, R. (2022). Caregiving fathers and the negotiation of crossroads: Journeys of continuity and change. *The British Journal of Sociology*, 74(1), 35–49. <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12980>

10. Lee, Y. (2023). Online media experiences of caregiving fathers: A study of leave-taking fathers in South Korea. *Family Relations*, 72(2), 426–442. <https://doi.org/10.1111/fare.12817>

11. Martínez-Pastor, J.-I., Jurado-Guerrero, T., Fernández-Lozano, I., & Castellanos-Serrano, C. (2022). Caring fathers in Europe: Toward universal caregiver families? *Gender, Work & Organization*, 31(5), 1616–1638. <https://doi.org/10.1111/gwao.12948>

12. Scheibling, C., & Sunderland, J. (2025). Compromising fatherhood: Expansion versus constriction in fathers' gender identities and role performances. *Journal of Marriage and Family*. <https://doi.org/10.1111/jomf.70051>

13. Thomson, A. (2021). Gender culture or gender system? Family gender arrangements and stay-at-home fathers in late-twentieth-century Australia. *Gender & History*, 34(2), 534–553. <https://doi.org/10.1111/1468-0424.12563>

14. United Nations Development Programme (UNDP) Ukraine. (n.d.). URL: <https://www.undp.org/ukraine>

15. United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF). (n.d.). <https://www.unicef.org>

16. United Nations Population Fund. (2018). *Masculinity today: Men's attitudes to gender stereotypes and violence against women*. UNFPA Ukraine. https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Masculinity%20Today%20Men%27s_Report.pdf

17. United Nations Population Fund (UNFPA) Ukraine. (2024). *Annual report 2024*. UNFPA Ukraine. <https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/2025-11/Annual%20Report%202024.pdf>

18. Valentova, M., Maas, R., & Koslowski, A. (2025). Parental leave challenges from the perspective of employers: Understanding sectors with low take-up by fathers. *Gender, Work & Organization*, 32(5), 1966–1981. <https://doi.org/10.1111/gwao.13259>.

Дата першого надходження статті до видання: 13.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 08.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026